

บทที่ ๓

พระราชบัญญัติและระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงาน
ของธนาคารพาณิชย์

แต่เดิมมาการดำเนินงานของรัฐเกี่ยวกับการควบคุมธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ไม่ค่อยจะกวดขันนัก นับตั้งแต่ธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศ ได้เข้ามาเปิดสาขาประกอบธุรกิจธนาคารในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ เป็นต้นมา เรายังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารโดยเฉพาะ ครั้นเมื่อธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้เปิดกิจการและขยายกิจการโดยเปิดสาขาของตนออกไปอย่างแพร่หลาย ประกอบกับในระยะนั้นภาวะเศรษฐกิจและการค้าได้ขยายตัวมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ นับได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ฉบับแรก โดยมีหลักการและสาระสำคัญดังต่อไปนี้ :-

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๔๐ *

ประการที่ ๑ เพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงิน

เนื่องจากธนาคารเป็นองค์การสำคัญองค์การหนึ่งของประเทศ ซึ่งได้ดำเนินการชักชวนให้ประชาชนนำเงินทุน หรือเงินออมมาฝากไว้กับธนาคารเพื่อความปลอดภัย ฐานะสำคัญของธนาคารก็คือความเชื่อถือในความมั่นคง รัฐบาลจะต้องมีหน้าที่ช่วยป้องกันมิให้ความเชื่อถือดังกล่าวแล้วเสื่อมทรามไปเท่าที่จะทำได้ การดำเนินงานของธนาคารใหญ่นั้นย่อมมีทรัพย์สินมาก ส่วนธนาคารเล็กย่อมมีสินทรัพย์น้อย อาจต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยทั่วไปในยามฉุกเฉิน ธนาคารที่มีสินทรัพย์น้อย ย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าธนาคารที่มีสินทรัพย์มาก ด้วยเหตุนี้ถ้าไรของธนาคารที่ดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ย่อมหาได้เป็นจำนวนเล็กน้อย รายได้จำนวนมากของธนาคารใหญ่ ๆ เกิดจากปริมาณการค้าที่กว้างขวาง การดำเนินงานของธนาคารเล็ก

* กัลยา กาญจนวิสุทธิเดช มาตรการในการให้ความคุ้มครองต่อผู้ฝากเงินของธนาคาร-
พาณิชย์ วิทยานพนธ์ หน้า ๑๖

ที่ปรารถนาจะได้อำนาจมาก จึงมักจะดำเนินการเสี่ยง เช่น กรณีการรับแลกเปลี่ยนเงิน ซึ่งการดำเนินงานเช่นนี้จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความปลอดภัยของผู้ฝากเงิน ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงมีบทกำหนดความคุ้มครองในเรื่องทุนกับหลักประกันที่จะต้องมอบไว้กับกระทรวงการคลัง แตกต่างไปตามจำนวนทุน เช่น มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความคุ้มครองกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้บัญญัติว่า

เงินทุนซึ่งชำระแล้วของธนาคารต้องเป็นจำนวนอย่างน้อยสองแสนบาท

และตามมาตรา ๗ ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องวางเงินประกันไว้ว่า

"ธนาคารจะต้องมอบหลักประกันไว้กับรัฐบาลสยามจำนวนราคาหลักประกันนั้น สำหรับธนาคารที่มีทุนน้อยกว่าสามแสนบาท ต้องเป็นจำนวนห้าหมื่นบาท ทุนน้อยกว่าสี่แสนบาทต้องเป็นจำนวนเจ็ดหมื่นห้าพันบาท และธนาคารที่มีทุนตั้งแต่สี่แสนบาทขึ้นไป ต้องเป็นจำนวนหนึ่งแสนบาท"

หลักประกันนี้ ธนาคารอาจเลือกเป็น

- ก) เงินสด หรือ
- ข) หลักทรัพย์สินที่รัฐมนตรีเห็นชอบด้วย

นอกจากนี้แล้วมาตรา ๘ และมาตรา ๙ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันผลประโยชน์ของผู้ฝากเงินคือ.-

- ก) เพื่อป้องกันมิให้ธนาคารช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางมิชอบ
- ข) มิให้มีสินทรัพย์ซึ่งถ่ายถอนไม่ได้ทันทีมากเกินไปเกินควร และ
- ค) เพื่อให้สะสมเงินสำรองไว้ให้เป็นจำนวนเพียงพอ

มาตรา ๘ ได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อห้ามมิให้ธนาคารกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงินไว้ดังนี้ :-

- ๑) จ่ายเงินปันผลหรือเงินรางวัลอันจะทำให้จำนวนเงินทุนซึ่งชำระแล้วลดลง
 - ๒) จ่ายเงินให้กรรมการธนาคารกู้ยืมโดยตรงหรือทางอ้อม
- ให้กู้ยืมเงิน โดยถือทุนของธนาคารนั้นเองเป็นหลักประกัน

- ๔) ค่าสินค้าธรรมดา หรือเกี่ยวข้องกับการค้าหรือกิจการอื่นใด เว้นไว้แต่กิจการซึ่ง
เกี่ยวเนื่อง และเป็นอุปกรณแก่กิจการธนาคาร
- ๕) ชื่อหรือมีไว้เป็นประจำ ซึ่งอสังหาริมทรัพย์อันมิจำเป็น เพื่อใช้ในกิจการของธนาคาร
บรรดาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกเป็นของธนาคารโดยการไ้หนี้ หรือได้มาในทาง
ป้องกันตนเงินซึ่งจ่ายให้ถูกยึดไป จะต้องจำหน่ายภายในเก้าปี เว้นแต่จะไ้ยื่นคำร้อง
ต่อรัฐมนตรี ขอยืดเวลาออกไป และไ้รับอนุญาตแล้ว
- ๖) ชื่อหรือมีไว้ซึ่งหุ้น หรือหุ้นกู้ในบริษัทหนึ่งเป็นจำนวนเงินเกินกว่าร้อยละยี่สิบของ
เงินทุนในบริษัทนั้น หรือเกินกว่าร้อยละสิบของเงินทุนและเงินสำรองของธนาคาร
- ๗) รับหุ้นของธนาคารอื่นเป็นประจำ

นอกเหนือจากนี้มาตรา ๕ ยังได้กำหนดให้ธนาคารซึ่งจดทะเบียนในราชอาณาจักรสยามจะต้อง
กันเงินอย่างน้อยร้อยละสิบต่อปีจากเงินกำไรสุทธิ เพื่อตั้งเป็นเงินสำรองจนกว่าเงินสำรองนี้
จะเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินทุนที่ชำระแล้ว

ประการที่ ๒ เพื่อให้ทราบฐานะการเงินของประเทศดีขึ้น

ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้ธนาคารต่าง ๆ ยื่นรายงานฉบับ
เป็นประจำทุกเดือนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง
โดยจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหัวข้อรายงานใด ๆ ให้ผิดไปจากแบบมิได้ เว้นแต่จะเป็นการขยาย
เพิ่มเติมข้อความในรายงานนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตามแต่รัฐมนตรีจะเรียกร้อง ข้อสำคัญที่โครงการ
ให้แสดงในแบบรายงานฉบับก็คือ

- ๑) จำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจน
จนกำหนดเวลาชำระต้นและยาวเท่าไร
- ๒) ปริมาณและความเคลื่อนไหวแห่งกิจการค้าซึ่งย่านธนาคารนั้น

พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๔๐ กำหนดให้การควบคุมธนาคารพา-
ณิชย์ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น เนื่องจากยังมีไ้มีการจัด
ตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นในขณะนั้น

๓.๑. การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์และการขออนุญาตเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์

การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๔ (๒) ใ้บัญญัติคำว่า "ธนาคาร" ว่า

"บุคคล ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท จำกัด ซึ่งกระทำกิจการธนาคาร" หมายความว่า ในระยะนั้น เอกชนคนใดก็สามารที่จะประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ได้ โดยให้ยื่นคำร้องขออนุญาตเปิดดำเนินกิจการ และต้องเสนอหลักฐานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ หลักฐานสำคัญที่ยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกอบด้วย

ก) หลักฐานแสดงว่า ธนาคารซึ่งจะตั้งขึ้นนั้น มีเงินทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่า

๒๐๐,๐๐๐.-บาท

ข) ในกรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียน และบริษัทจำกัด สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทแล้วแต่กรณี หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท ซึ่งได้รับรองถูกต้องตามกฎหมาย

ค) ในกรณีที่เป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ นอกจากหลักฐานข้างต้นแล้วจะต้องแสดงหลักฐานว่าธนาคารใดตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ ซึ่งสำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้นตั้งอยู่ และสำเนารายงานประจำปี ซึ่งได้รับรองถูกต้องตามกฎหมาย แสดงกิจการเพียงวันสิ้นปีก่อนวันยื่นคำร้องด้วย

ครั้นต่อมา เกิดสงครามมหาเอเซียบูรพาขึ้น ใ้มีพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารในภาวะคับขัน พ.ศ. ๒๔๘๔ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ที่จะกำหนดข้อกำหนดหรือควบคุม จำกัดการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ และเหตุการณ์อันเกิดจากสงครามนั่นเองที่ไ้เร่งรัดให้รัฐบาลตัดสินใจจัดตั้งธนาคารกลางขึ้น ใ้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นองค์การอิสระ และต่อมาเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๘๕ ใ้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๔๕ ขึ้น^๒ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มอบอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบธุรกิจในฐานะเป็นนายธนาคารของรัฐบาล นายธนาคารของธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ควบคุม เคนดิด ฯลฯ ฉะนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เข้ามามีบทบาทควบคุมธนาคารพาณิชย์ร่วมกับ กระทรวงการคลัง ตั้งแต่นั้นมา

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๔๔

แต่เดิมมาพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๔๐ ที่ได้ออกบังคับในสมัยที่ยังไม่มีธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารส่วนใหญ่เป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ เมื่อมีธนาคารกลางขึ้นแล้ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย) ธนาคารพาณิชย์ของไทยก็ได้เกิดขึ้น หลายธนาคาร และวงงานของธนาคารพาณิชย์ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านการให้บริการและขอเชดการปฏิบัติงาน อำนาจการควบคุมเท่าที่มีอยู่จึงไม่รัดกุมเพียงพอกับความก้าวหน้าของธุรกิจการธนาคาร และไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการแก้ไข ปรับปรุง กฎหมายควบคุมกิจการธนาคารเสียใหม่ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย โดยออกเป็นพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๔๔ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๔๔๔ และได้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๔๐ เสีย พระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้มุ่งหมายที่จะรักษาผลประโยชน์ของผู้ฝากเงินเป็นประการที่หนึ่ง และมุ่งหมายที่จะดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของระบบการธนาคารไทย เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นประการที่สอง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังยังคงเป็นผู้ควบคุมดูแลธนาคารพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

สำหรับการจัดตั้งธนาคารตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้บัญญัติไว้แตกต่างกับพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๔๐ คือ :-
ห้ามมิให้บุคคลประกอบธนาคารพาณิชย์ เว้นแต่บริษัทจำกัด ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
ในการตั้งบริษัทจำกัด เพื่อประกอบธนาคารพาณิชย์ ให้แจ้งความจำนงไปยังรัฐมนตรี

^๒ ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกวันครบรอบปีที่ ๒๐ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๐๕ หน้า ๑๓

พร้อมทั้งรายละเอียดพอสมควร เมื่อได้รับแจ้งความจากรัฐมนตรีว่าให้ดำเนินการต่อไปได้แล้ว จึงจะตั้งบริษัทขึ้นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ การขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ โค้ดักบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดออก คงเหลือไว้แต่ผู้ขอจัดตั้งเป็นไปในรูปบริษัทจำกัดเท่านั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จะต้องอนุญาตให้บริษัทผู้ขออนุญาตประกอบการธนาคารจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ได้เสมอไป ถ้าปฏิบัติถูกต้องตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ และถ้าธนาคารใดดำเนินการในทางไม่ชอบไม่ควรและเป็นการเสียประโยชน์ทั่วไปแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจสั่งให้ธนาคารนั้นเลิกทำการได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า การขออนุญาตจัดตั้งธนาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. ๒๔๕๐ นั้น การขออนุญาตจัดตั้งจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสียก่อน แม้จะได้ปฏิบัติถูกต้องตามเงื่อนไขแล้วก็ตาม แต่ถกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นไม่สมควรอนุญาตก็จะไม่อนุญาตให้ตั้งได้ แต่เมื่อได้รับอนุญาตให้ตั้งได้แล้วก็ไม่ได้อำนาจจะสั่งให้เลิกทำการ การที่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการจัดตั้งธนาคารได้นั้น เคยมีตัวอย่างในต่างประเทศที่ใช้ดุลยพินิจในทางที่ผิด เช่น ตีกันการตั้งธนาคารเพราะเหตุผลทางด้านการเมือง แต่อำนาจที่จะไม่อนุญาตให้จัดตั้งธนาคารได้นั้น ย่อมไม่สำคัญเท่ากับอำนาจที่จะบังคับให้ธนาคารเลิกทำการ เพราะกรณีนี้สั่งให้เลิกทำการนั้น จะเป็นการช่วยให้ผู้ฝากเงินต้องเสียหายน้อยกว่าที่จะปล่อยให้ธนาคารนั้นล้มไป

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๕๕ เป็นต้นมา กิจการของธนาคารและการเศรษฐกิจได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ จึงได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๕๕ ทั้งหมด และให้ใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แทน โดยได้บัญญัติคำว่า การธนาคารพาณิชย์ และ ธนาคารพาณิชย์ ไว้ว่า :-

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

การธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่ง หรือหลายทาง เช่น (ก) ให้อุปยืม (ข) ซื้อ ขายหรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด (ค) ซื้อหรือขายเงินปริวรรตต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำด้วยหรือไม่ก็ตาม

"ธนาคาร... หมายความว่า ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายถึง... ถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์"

พระราชบัญญัตินี้ถือได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติ ที่ได้ทำการแก้ไข ปรับปรุง พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ ที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดในปัจจุบัน โดยได้ระบุถึงฐานะของธนาคารพาณิชย์ที่จะจัดตั้งขึ้นได้ก็แต่ในรูปของบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ค่าขออนุญาตต้องมีรายการตามที่รัฐมนตรีกำหนด และจะดำเนินการเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ในการนี้ รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดแล้ว ให้แจ้งการจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีเพื่อขอรับใบอนุญาต

นอกเหนือจากนี้แล้วเพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดประกอบกิจการพาณิชย์ขึ้นมาเป็นเอกเทศ พระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา ๔ จึงระบุไว้ว่า

"ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์"

ภายหลังจากที่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดเรียบร้อยแล้ว การขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย คือประกาศกระทรวงการคลัง ออกตามความใน-

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ออกประกาศเป็นข้อกำหนดและคำสั่งไว้ สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ :-

คำขออนุญาตตั้งธนาคารพาณิชย์ ในรูปบริษัทจำกัด ต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ :-

- ๑) จำนวนและมูลค่าของหุ้นแต่ละประเภท
- ๒) ชื่อและประวัติของผู้เริ่มกิจการ
- ๓) ชื่อของธนาคารพาณิชย์
- ๔) เงินฝากที่คาดว่าจะได้ในชั้นแรกรวมทั้งแหล่งที่มา
- ๕) แนวทางธุรกิจที่มุ่งจะประกอบเป็นส่วนสำคัญ
- ๖) ขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
- ๗) ชื่อ ประวัติทางการงาน และคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่า ในการขอรับใบอนุญาตประกอบการธนาคารพาณิชย์ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีพึงกำหนด และแจ้งการจดทะเบียนพร้อมทั้งแสดงหลักฐานเอกสารดังต่อไปนี้

- ๑) สำเนาใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนของบริษัท
- ๒) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท
- ๓) สำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท
- ๔) สำเนาชอบังคับของบริษัท
- ๕) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท

เอกสารดังกล่าวข้างต้น ถ้าได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความเป็นอย่างอื่นเมื่อใดก็ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

การขออนุญาตเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์

การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ จะเจริญรุดหน้ามากยิ่งขึ้นเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณการขยายงานทางด้านกิจการสาขาของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นเกณฑ์ เพราะสาขาของธนาคาร เป็นแหล่งระดมทุนที่มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด อันเป็นผลเนื่องมาจากความสามารถในการหาเงินฝากประเภทต่าง ๆ ของสาขานั้นเอง ต้นทุนที่สำคัญของเงินฝากก็คืออัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารให้แก่วินิจฉัยเงินในรูปของบัญชีประเภทต่าง ๆ ยิ่งธนาคารมีเงินฝากประเภทกระแสรายวัน (Current Account) เป็นจำนวนเงินสูงเพียงไร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก็ยิ่งมีต้นทุนต่ำเพียงนั้น ทั้งนี้เพราะตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๙ ได้กำหนดอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้ :-

- ๑) อัตราสูงสุด สำหรับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์พึงจ่ายสำหรับเงินฝากแต่ละประเภท ที่เป็นเงินบาท นอกจากเงินฝากระหว่างธนาคาร
 - ก. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม รวมตลอดถึงเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาไม่ถึง ๓ เดือน ต้องไม่เกินร้อยละ ๐.๐๑ ต่อปี
 - ข. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ ซึ่งใช้สมุดคู่มือฝากในการฝากและถอน และไม่ใช่เช็คในการถอน และผู้ฝากเงินครั้งแรกไม่ต่ำกว่า ๑๐๐.-บาท ต้องไม่เกินร้อยละ ๔.๕ ต่อปี
 - ค. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๓ เดือน แต่ไม่ถึง ๖ เดือน และได้รับฝากครบกำหนดตามระยะเวลาอันนั้น ต้องไม่เกินร้อยละ ๖ ต่อปี
 - ง. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๖ เดือน แต่ไม่ถึง ๑๒ เดือน และได้รับฝากครบกำหนดตามระยะเวลาอันนั้น ต้องไม่เกินร้อยละ ๗ ต่อปี
 - จ. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๑๒ เดือนขึ้นไป และได้รับฝากครบกำหนดตามระยะเวลาอันนั้น ต้องไม่เกินร้อยละ ๘ ต่อปี

๒) อัตราสูงสุดสำหรับคอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์พึงจ่ายสำหรับเงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินมีคำสั่งยกเว้นโดยทั่วไป หรือโดยเฉพาะ ไม่ต้องชวยเงินตราต่างประเทศนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารรับอนุญาต หรือบุคคลรับอนุญาตภายใน ๙ วัน นับแต่วันที่ได้มา ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๒ ต่อปี

๓) อัตราสูงสุดสำหรับคอกเบี้ยหรือส่วนลคที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียกสำหรับ

ก. การให้กู้ยืมเงินแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือกิจการเหมืองแร่เฉพาะส่วนที่มีทรัพย์สินเป็นประกัน หรือการซื้อ ซื้อลค หรือรับช่วงซื้อลคตัวเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือกิจการเหมืองแร่ หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือแร่ของผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการเหมืองแร่ภายในประเทศ ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๒.๕ ต่อปี

กิจการอุตสาหกรรม และกิจการเหมืองแร่ข้างต้น หมายความว่าถึงกิจการอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกิจการเหมืองแร่ที่ได้รับประทานบัตร หรือประทานบัตรชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยแร่

ข. ธุรกิจอื่นนอกจากข้อ ก. ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้จะเห็นได้ว่า อัตราคอกเบี้ยตามกฎหมายที่ธนาคารพาณิชย์พึงจะให้แก่ลูกค้าเงินฝากของตนจะต้องไม่เกินร้อยละ ๘ (กรณีเป็นเงินฝากประจำ) และนำไปหาผลประโยชน์ได้สูงสุดถึงร้อยละ ๑๕ ต่อปี ซึ่งมีอัตราแตกต่างกันอยู่ถึงร้อยละ ๙ ถือเป็นต้นทุนที่จะเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ใช้ในการดำเนินงานในกิจการของตนต่อไป แต่ตามความเป็นจริงแล้วเงินฝากส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์จะประกอบด้วยบัญชีเงินฝากเพื่อเรียก (Current Account) ที่ถอนเงินด้วยวิธีการใช้เช็ค อัตราคอกเบี้ยตามกฎหมายกำหนดไว้เพียง ๐.๐๑ % และเงินฝากประเภทออมทรัพย์ (Saving Account) อัตราคอกเบี้ยที่

กำหนดไว้มีเพียงร้อยละ ๔.๕ ต่อปีเท่านั้น จึงเป็นการช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ นำเงินฝากไปหา
ผลประโยชน์ในการใหญ่เพื่อกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การก่อสร้าง และธุรกิจต่าง ๆ
ได้โดยมีต้นทุนต่ำกว่าการที่จะไปกู้เงินจากสถาบันการเงินในต่างประเทศ

ครั้นต่อมาในปี ๒๕๒๒ สถานะการทางด้านการเงินของประเทศประสบวิกฤตการณ์เป็น
อย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้
จากต่างประเทศได้เพิ่มสูงขึ้น เป็นผลทำให้สถาบันการเงินหลายแห่งต้องทยอยส่งเงินตรา
ต่างประเทศกลับคืนออกไป สถานะการทางการเงินอยู่ในลักษณะตึงตัว การเพิ่มของเงินฝาก
ของธนาคารพาณิชย์ในอัตราที่ลดลง หากปล่อยให้สภาพการณ์เป็นอยู่เช่นนี้ตลอดไป
แล้ว ระบบเศรษฐกิจของประเทศจะได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอย่างยิ่งทั้งในด้านการค้า
และการลงทุน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ประกาศให้มีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประ-
เภทต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๒ และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒
เป็นต้น สาระสำคัญของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์
ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลดคงต่อไปนี้

๑. ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินฝาก ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม รวมตลอดถึงเงินฝากที่ต้องจ่ายคืน
เมื่อสิ้นระยะเวลาไม่ถึง ๓ เดือน ไม่จ่ายดอกเบี้ย
- (๒) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ซึ่งใช้สมุดคู่มือฝาก
เป็นหลักฐานการรับฝากเงิน และไม่ใช้เช็คในการถอน จ่ายดอกเบี้ย
ได้ไม่เกินร้อยละ ๔.๕ ต่อปี
- (๓) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๓ เดือน แต่ไม่ถึง ๖
เดือน จ่ายดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๖ ต่อปี
- (๔) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๖ เดือน แต่ไม่ถึง ๑๒
เดือน จ่ายดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๗ ต่อปี

(๕) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ ๑๒ เดือนขึ้นไปจ่ายดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ต่อปี

๒. สำหรับการให้กู้ยืมเงินแก่กิจการทุกประเภท ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยหรือส่วนลดได้ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่เดิมมานั้น การให้กู้ยืมเงินแก่กิจการอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน หรือกิจการเหมืองแร่ที่ได้รับประทานบัตรตามกฎหมายว่าด้วยแร่ คิดดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๑๒.๕ ต่อปี

ในสภาวะการรณทางเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งของประเทศเรา นี้ส่งผลให้ความต้องการใช้เงินในการลงทุนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง แหล่งเงินออมโดยทั่วไปมีอยู่กระจัดกระจายในท้องถิ่นและในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ การที่จะรวบรวมเงินออมที่มีอยู่มากมายในท้องถิ่น ให้มาอยู่ในแหล่งเดียวกัน และจะได้นำเงินนั้นไปลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ต่อไปนั้น นับได้ว่าธนาคารพาณิชย์มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะประชาชนมีความเชื่อถือในระบบของธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคง และมีโอกาสได้รับผลประโยชน์จากเงินออมของตนแทนที่จะเก็บไว้เฉย ๆ ซึ่งอาจจะไม่ปลอดภัยอีกด้วย ด้วยเหตุนี้การขยายระบบธนาคารพาณิชย์ไปสู่ท้องถิ่นในการดำเนินงานของสาขา จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากการที่จะปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารไปเปิดสาขาของตนพร้อมกันในพื้นที่เดียวกันแล้ว จะก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างมาก เพราะธนาคารทุกธนาคารจะต้องแข่งขันกันให้ผลประโยชน์แก่ลูกค้าของตนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บางครั้งเป็นการผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้เข้ามามีบทบาทในการพิจารณาอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ใดเปิดสาขาของตนเองในเขตจังหวัด หรือเขตอำเภอใดบ้าง ทั้งนี้จะได้นำเหตุผลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ จำนวนเงินทุน อัตราส่วนของสินทรัพย์ ฯลฯ เข้ามาเป็นกฎเกณฑ์ในการพิจารณาค่าขอเปิดสาขาของธนาคาร เป็นราย ๆ ไป เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมมิให้มีสาขาของธนาคารพาณิชย์ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งมากเกินไป ด้วยเหตุผล

คังกล่าวข้างต้น ธนาคารแห่งประเทศไทย ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์และเงื่อนไขในการอนุญาตให้เปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ ตามหนังสือที่ งว.(ว) ๔๐/๒๕๒๑ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. จำนวนคำขอที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารยื่นได้แต่ละงวดการพิจารณา จะต้องไม่เกินจำนวน ดังนี้:-
 - (๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่เกิน ๑๐ สาขา
 - (๒) ในเขตอำเภอเมือง ไม่เกิน ๑๕ สาขา
 - (๓) ในเขตอำเภอรอบนอก ไม่จำกัดจำนวน
๒. อัตรา-ส่วนสินทรัพย์ประจำต่อเงินกองทุนนั้น จะต้องไม่เกิน ๑๐๐ ต่อ ๑๐๐
๓. เพื่อประกอบการพิจารณา ภาวะท้องถิ่นที่จะอำนวยให้เปิดสาขาเพิ่มขึ้น ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดบริเวณที่จะขออนุญาตเปิดสาขาในส่วนภูมิภาค เฉพาะในเขตอำเภอขนาดใหญ่ตามรายชื่อต่อไปนี้ ในทำนองเดียวกับคำขออนุญาตเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย คือ
 ๑. อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
 ๒. อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
 ๓. อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
 ๔. อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
 ๕. อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
 ๖. อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
 ๗. อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
 ๘. อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
 ๙. อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

๑๐. อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
๑๑. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๒. อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
๑๓. อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๔. ธนาคารพาณิชย์ที่ยื่นคำขออนุญาตเปิดสาขาในเขตสำนักหักบัญชี กรุงเทพมหานคร จะต้องมีความสามารถในการควบคุมจำนวนฉบับของเช็คคืนเพราะไม่มีเงิน ในอัตราส่วนต่อจำนวนเช็ครับเข้าผ่านสำนักหักบัญชี กรุงเทพมหานคร ถัดเฉลี่ยของ ๑๒ เดือน ก่อนวันสิ้นงวด การพิจารณาไม่เกินร้อยละ ๒.๐

คำขออนุญาตเปิดสาขาเป็นแห่งแรกของธนาคารพาณิชย์ในอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสาขา ธนาคารแห่งประเทศไทย จะได้รับการพิจารณาอนุญาตด้วยดี หากธนาคารพาณิชย์นั้น มีฐานะการเงินตามหลักเกณฑ์คือ

ก. มีเงินกองทุน หักสินทรัพย์จัดชั้นสูงทั้งจำนวน และกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จัดชั้นสงสัย เทียบกับสินทรัพย์ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หักด้วยสินทรัพย์จัดชั้นสูงทั้งจำนวนและกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยแล้ว เป็นอัตราส่วนไม่น้อยกว่าอัตราการค้าวงเงินกองทุนตามมาตรา ๑๐ (๑)

ข. อัตราส่วนสินทรัพย์ประจำต่อเงินกองทุนไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนด

การคำนวณฐานะตาม ก. และ ข. ให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยของ ๑๒ เดือน ก่อนวันสิ้นงวด การพิจารณา

๓.๒. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการเปิดสาขา

การขออนุญาตเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์แต่เดิมนั้น ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเข้มงวดนัก ธนาคารพาณิชย์ใดมีโอกาสและมีเงินทุนสูง พร้อมทั้งจะขยายงานออกไป

ได้ในส่วนภูมิภาค หรือในเขตกรุงเทพฯ - ชนบุรี ก็ขออนุญาตต่อกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทันที โดยกำหนดระยะเวลาในการยื่นขอได้ปีละ ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกให้ยื่นคำขอตังสาขาได้ไม่เกินสิ้นเดือน กุมภาพันธ์ สำหรับสาขาในเขตกรุงเทพฯ - ชนบุรี และครั้งที่ ๒ ให้ยื่นคำขอตังสาขาได้ไม่เกินสิ้นเดือน สิงหาคม สำหรับสาขาในส่วนภูมิภาค ซึ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบกันอย่างมากระหว่างธนาคารพาณิชย์ ที่มีความแตกต่างกันในด้านเงินทุน ความพร้อมในด้านกำลังพนักงานที่จะไปประจำ ณ สาขาที่เปิดใหม่ ฯลฯ เพราะในท้องถิ่นที่มีความเจริญก้าวหน้าบางแห่งก็มีธนาคารพาณิชย์ขออนุญาตเปิดสาขาพร้อมกันถึง ๓ หรือ ๔ ธนาคาร การที่จะอนุญาตให้ธนาคารใดธนาคารหนึ่งเปิดดำเนินการได้นั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนที่จะใช้เป็นบรรทัดฐานก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารได้ จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ที่มีบทบาทในทางการเมืองในยุคสมัยนั้น จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาในท้องถิ่นที่มีความเจริญเป็นอันดับหนึ่งก่อนเสมอ เช่น ท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง เป็นต้น ส่วนในอำเภอรอบนอกที่ห่างไกลออกไป ก็ได้อนุญาตให้ธนาคารอื่น ๆ ไปเปิดดำเนินการแทนตามที่ได้ขออนุญาตในลำดับรองลงมา การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์โดยทั่ว ๆ ไป จึงเกิดระบบงานต่างคนต่างทำ โดยขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมที่อำนวยให้ เชื่อกันว่าธนาคารบางธนาคารถูกลูกค้าปฏิเสธไม่ยอมรับเนื่องจากอัตราเช็คคืนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง และบางแห่งไม่สามารถรักษาความมีสภาพคล่องของเงินกองทุนต่อเงินฝากได้ในอัตราส่วนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ ทำให้เกิดเงินสดขาดมือไม่สามารถจ่ายให้แก่ลูกค้าทันทีเมื่อมาขอถอนปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อระบบธนาคารพาณิชย์เป็นส่วนรวมทั้งหมดได้ หากไม่รีบดำเนินการแก้ไข ถึงแม้ว่าทางการกระทรวงการคลัง และ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้ดำเนินการมาตรการเข้มงวดเพียงใดแล้วก็ตาม วิธีการหนึ่งที่สามารถจะเข้ามาช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ที่ไม่เข้าอยู่ในขอบข่ายการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับได้ ก็คือการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการเปิดสาขาเสียใหม่ ให้ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารที่จะขออนุญาตเปิดสาขาของตนในท้องถิ่นใดก็ตาม จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ให้เข้าระบบของธนาคารพาณิชย์ที่ดีเสียก่อน เช่น กำหนดฐานะของธนาคารพาณิชย์ผู้ขออนุญาต ไม่ปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ควบคุมอัตราเช็คคืน

ไม่ให้สูง และการให้ความร่วมมือดำเนินงานตามนโยบายของทางการ ฯลฯ เป็นต้น จึงจะอนุญาตให้เปิดดำเนินการสาขาของตนในท้องถิ่นที่ต้องการได้

สำหรับหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขออนุญาตเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ :-

๑. การแบ่งเขตและวงกการพิจารณา

๑.๑. เขตการพิจารณาแบ่งออกเป็น ๓ เขต คือ

- ก. เขตกรุงเทพมหานคร
- ข. เขตอำเภอเมือง
- ค. เขตอำเภอรอบนอก

๑.๒. วงกการพิจารณาและกำหนดการยื่นคำขออนุญาตเปิดสาขา

- ก. สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตอำเภอเมือง
พิจารณาคำขออนุญาตเปิดสาขาปีละครั้ง กำหนดยื่น
คำขอภายในสิ้นเดือนกุมภาพันธ์
- ข. สาขาในเขตอำเภอรอบนอก พิจารณาคำขออนุญาตเปิด
สาขาปีละ ๔ ครั้ง กำหนดยื่นคำขอภายในสิ้นเดือน
กุมภาพันธ์ พฤษภาคม สิงหาคม และพฤศจิกายน

๒. จำนวนคำขอ

คำขออนุญาตเปิดสาขาในเขตกรุงเทพมหานคร และ เขตอำเภอเมืองให้ยื่น
ได้ไม่เกินจำนวน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนด

๓. หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

๓.๑. สาขาในเขตกรุงเทพมหานครและเขตอำเภอเมืองในจังหวัดต่าง ๆ
มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๓.๑.๑ ฐานะของธนาคารพาณิชย์ขออนุญาตคง

- ก. มีเงินกองทุนหักสินทรัพย์จັจชั้นสูงูทั้งจำนวน และกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จັจชั้นสงสัย เทียบกับสินทรัพย์ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หักด้วยสินทรัพย์จັจชั้นสูงูทั้งจำนวนและกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จັจชั้นสงสัยแล้ว เป็นอัตราส่วนไม่น้อยกว่าอัตรากำรงเงินกองทุนตามมาตรา ๑๐ (๑)
- ข. อัตราส่วนสินทรัพย์ประจำต่อเงินกองทุนไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนดการคำนวณฐานะตาม ก. และ ข. ให้ใช้อัตราตัวเฉลี่ยของ ๑๒ เดือนก่อนวันสิ้นงวดการพิจารณา

๓.๑.๒ ภาวะท้องถิ่นนั้นต้องอำนวยให้มีธนาคารพาณิชย์เปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นได้

๓.๑.๓ ในการพิจารณาคัดเลือกค่าขอจะค่างึงถึง

(มาตรา ๑๐ ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนไม่ต่ำกว่าอัตราส่วนกับ

- ๑) สินทรัพย์ทั้งสิ้น ตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี อัตรานั้นต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละห้า และไม่เก็นร้อยละสิบห้า
- ๒) สินทรัพย์แต่ละประเภท ตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

สินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ไม่รวมถึงเงินสด เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เงินฝากที่ธนาคารอื่นในหรือนอกราชอาณาจักร หลักทรัพย์รัฐบาลไทย และสินทรัพย์อื่นที่รัฐมนตรีกำหนด

สินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (๒) ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่กำหนดก็ได้

การกำหนดตามมาตรานี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่การกำหนดตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) จะให้ใช้บังคับก่อนสิบห้าวันนับแต่วันประกาศมิได้.

- ก. ไม่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งได้ตรวจพบ หรือทราบในระหว่าง ๑๒ เดือนก่อนวันสิ้นสุดการพิจารณา
- ข. มีความสามารถในการควบคุมเช็คคืน เพราะไม่มีเงินโดยอัตราส่วนเช็คคืน เพราะไม่มีเงินต่อเช็ครับเข้าผ่านสำนักหักบัญชี กรุงเทพมหานคร ตัวเฉลี่ยของ ๑๒ เดือน ก่อนวันสิ้นสุดการพิจารณาจะต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนด ในกรณีที่ไม่เกินกว่าอัตราดังกล่าว ก็ให้ถือเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบต่อไป
- ค. การให้ความร่วมมือดำเนินงานตามนโยบายของทางการ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร เป็นต้น และการปฏิบัติตามข้อตกลง และเงื่อนไขที่ได้ให้ไว้กับกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย
- ง. บทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น

๓.๒ สาขาในเขตอำเภอรอบนอก มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ๓.๒.๑ ในเขตอำเภอรอบนอกที่มีสาขาธนาคารพาณิชย์ที่เปิดดำเนินการอยู่แล้ว หรือที่ได้รับอนุญาตแล้ว แต่ยังไม่เปิดดำเนินการ หรือที่ขออนุญาตมาใหม่รวมกันเกินกว่า ๓ สาขา ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามข้อ ๓.๑
- ๓.๒.๒ ในเขตอำเภอรอบนอกที่ไม่มีสาขาธนาคารพาณิชย์ หรือที่มีสาขาธนาคารพาณิชย์ที่เปิดดำเนินการอยู่แล้ว หรือที่ได้รับอนุญาตแล้วแต่ยังไม่เปิดดำเนินการ หรือที่ขออนุญาตมาใหม่รวมกันเกินกว่า ๓ สาขา ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามข้อ ๓.๑.๑

การคำนวณฐานะตาม ๓.๑.๑ ก. และ ข. ให้ใช้อัตราตัวเฉลี่ยของ ๓ เดือนก่อนวันสิ้นสุดการพิจารณา

เงื่อนไขในการอนุญาตให้เปิดสาขาธนาคารพาณิชย์^๓

(สำหรับสาขาในเขตกรุงเทพมหานครและเขตอำเภอเมืองในจังหวัดต่างๆ)

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

เงื่อนไขในการอนุญาตให้ธนาคาร.....
เปิดสาขาที่.....
มีดังต่อไปนี้

๑. สาขาที่จะเปิดต้องเป็นสาขาของธนาคาร.....
โดยแท้จริง มิใช่สาขาในลักษณะตัวแทน หรือมีการมอบอำนาจให้จัดการ หรือในลักษณะอื่นที่
คล้ายคลึงกัน

๒. ธนาคาร.....จะต้องเปิดสาขาและประกอบธุรกิจ
ภายใน ๑ ๐/๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ในหนังสือนี้

๓. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริหาร ซึ่งได้แก่ผู้จัดการสาขา รองหรือผู้ช่วยผู้จัดการสาขา
และสมุหบัญชีสาขา รองหรือผู้ช่วยสมุหบัญชีสาขา และการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่ที่กล่าวหลัง
จากที่ได้รับอนุญาตแล้ว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนทุกครั้ง
นอกจากจะเป็นกรณีรีบด่วนซึ่งความล่าช้า อาจจะทำให้บังเกิดผลเสียหายแก่กิจการของธนาคาร
ได้ ก็ให้ดำเนินการไปพลางก่อน แล้วขอความเห็นชอบไปโดยพลัน ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย
จะเพิกถอนความเห็นชอบนั้นก็ได้เมื่อมีเหตุอันควร

๔. ธนาคาร.....จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ออกไป
ตรวจสอบกิจการและสินทรัพย์ของสาขาอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกกรอบ ๑๒ เดือน นับจากวันที่สาขา
เริ่มประกอบธุรกิจ และให้จัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบพร้อมด้วยคำสั่ง และขอแนะนำ
ที่เกี่ยวข้องไปยังสาขา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายในเวลา ๔๕ วัน นับจากวันที่
เริ่มตรวจสอบ

^๓ ธนาคารแห่งประเทศไทย หนังสือที่ งว.(ว) ๔๐/๒๕๒๑ เรื่องขออนุญาตเปิดสาขาของ
ธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

๕. ให้ธนาคาร.....ส่งสำเนาหนังสือมอบอำนาจ
ผู้บริหารงานของสาขา แจงเงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสาขา (ถ้ามี) แจงสถานที่
ทำการและกำหนดวันเปิดทำการ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕
วัน ก่อนวันที่สาขาธนาคาร.....จะเริ่มประกอบธุรกิจ

๖. ธนาคาร.....จะต้องใช้เงินฝากของท้องถิ่น
ในทางให้เครดิตแก่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๗. ให้ธนาคาร.....ดำรงตั๋วเงินคลัง พันธบัตร
รัฐบาลไทย พันธบัตรหรือหุ้นกู้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย หุ้น หุ้นกู้ หรือ
ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๖ ของเงินฝากทั้งสิ้น

การดำรงหลักทรัพย์ที่กล่าวข้างต้น ให้ถือยอดเงินฝากเพียงวันบัญชีของแต่ละงวด
เป็นเกณฑ์ ในการคำนวณหายอดหลักทรัพย์ที่กล่าว ที่จะต้องดำรงไว้ในงวด ๖ เดือนถัดไป
และจะจ้องปฏิบัติให้ครบถ้วนภายในเวลา ๔๕ วัน นับแต่วันบัญชีของแต่ละงวด

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เงื่อนไขในการอนุญาตให้เปิดสาขานาการพาณิชย์

(สำหรับสาขาในเขตอำเภอรอบนอก)

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

เงื่อนไขในการอนุญาตให้ธนาคาร.....

เปิดสาขาที่.....

มีดังต่อไปนี้

๑. สาขาที่จะเปิดต้องเป็นสาขาของธนาคาร.....

โดยแท้จริง มีสาขาในลักษณะตัวแทน หรือมีการมอบอำนาจให้จัดการ หรือในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน และต้องไม่มีกัมปะโค หรือในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน

๒. ธนาคาร..... จะต้องเปิดสาขาและประกอบธุรกิจภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ในหนังสือนี้

๓. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริหาร ซึ่งได้แก่ผู้จัดการสาขา รองหรือผู้ช่วยผู้จัดการสาขา และสมุหบัญชีสาขา รองหรือผู้ช่วยสมุหบัญชีสาขา และการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่ที่กล่าวหลังจากได้รับอนุญาตแล้วนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนทุกครั้งไป นอกจากจะเป็นกรณีรีบด่วน ซึ่งความล่าช้าอาจจะทำให้บังเกิดผลเสียหายแก่กิจการของธนาคารได้ ก็ให้ดำเนินการไปพลางก่อน แล้วขอความเห็นชอบไปโดยพลัน ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเพิกถอนความเห็นชอบนั้นก็ได้ เมื่อมีเหตุอันควร

๔. ธนาคาร..... จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบกิจการและสินทรัพย์ของสาขาอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกกรอบ ๑๒ เดือน นับจากวันที่สาขาเริ่มประกอบธุรกิจ และให้จัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบ พร้อมด้วยคำสั่งและขอแนะนำที่เกี่ยวข้องไปยังสาขา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายในเวลา ๔๕ วัน นับจากวันที่เริ่มตรวจสอบ

๕. ใ้ธนาคาร.....ส่งสำเนาหนังสือมอบอำนาจผู้บริหาร
งานของสาขา แจ้งเงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสาขา (ถ้ามี) แจ้งสถานที่ทำการ
และกำหนดวันเปิดทำการให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน
ก่อนวันที่สาขาธนาคาร.....จะเริ่มประกอบธุรกิจ

๖. สาขาของธนาคาร.....ที่ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการจะต้อง
ให้กู้ยืมแก่บุคคลในท้องถิ่นในอำเภอรอบนอกของจังหวัดที่สาขานั้น ๆ ตั้งอยู่ในอำเภอรอบนอก
ของจังหวัดใกล้เคียง และในท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลของอำเภอเมืองของ
จังหวัดนั้น ๆ และจังหวัดใกล้เคียง เป็นจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าอัตราส่วน ดังนี้ .-

๑) ในระยะแรกนับแต่วันสิ้นงวดการบัญชี ๖ เดือน ถัดจากงวดการบัญชีแรก
ที่สาขาเริ่มเปิดดำเนินการเป็นต้นไป จะต้องให้กู้ยืมแก่บุคคลในท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของเงินฝาก และในจำนวนนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของเงิน
ฝาก ต้องให้กู้ยืมเพื่อการเกษตร

๒) ในระยะที่สองนับแต่วันสิ้นงวดการบัญชี ๖ เดือนถัดไป จะต้องให้กู้ยืม
แก่บุคคลในท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของเงินฝาก และในจำนวนนี้
ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินฝากต้องให้กู้ยืมเพื่อการเกษตร

จำนวนเงินที่ต้องให้กู้ยืมตาม (๑) และ (๒) ให้ใช้วิธีค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่
ของระยะ ๑๒ เดือน นับแต่เดือนที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเป็นต้นไป

หากธนาคาร.....ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อนี้ได้
ให้นำเงินส่วนที่ยังให้กู้ยืมไม่ได้ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กล่าวไปฝากไว้ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะ
กำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผันก็ได้ สำหรับเงินส่วนที่นำไปฝากเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อนี้ ไม่ให้
นำไปคำนวณเป็นเงินสดสำรองตามมาตรา ๑๑

ทั้งนี้ ให้ธนาคาร.....จัดส่งรายงานการให้กู้ยืมและให้เครดิต

ในอำเภอรอบนอก ๗ วันสิ้นเดือน นับแต่เดือนที่เปิดดำเนินการตามแบบรายงานแนบ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป

๗. ให้ธนาคาร คำรังก้าวเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาลไทย พันธบัตรหรือหุ้นกู้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๖ ของเงินฝากทั้งสิ้น

การคำรงหลักทรัพย์ที่กล่าวข้างต้น ให้ถือยอดเงินฝากเพียงวันงบบัญชีของแต่ละงวด เป็นเกณฑ์ในการคำนวณหายอดหลักทรัพย์ที่กล่าวที่จะต้องคำรงไว้ในงวด ๖ เดือนถัดไป และจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนภายในเวลา ๔๕ วัน นับแต่วันงบบัญชีของแต่ละงวด

จากเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการเปิดสาขาทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร เขตอำเภอเมืองในจังหวัดต่าง ๆ และสาขาในเขตอำเภอรอบนอก จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องรับเปิดดำเนินการงานสาขาของตนไม่เกิน ๑ ปี สำหรับสาขาในเขตอำเภอรอบนอก และภายใน ๑ ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตอำเภอเมือง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้ธนาคารพาณิชย์ขออนุญาตเปิดสาขากันทำธนาคารพาณิชย์อื่นในท้องถิ่นเดียวกัน สำหรับสาขาที่จะเปิดดำเนินการจะเป็นลักษณะชั่วคราวไม่ได้ จะต้องส่งเจ้าหน้าที่ระดับบริหารไปจากสำนักงานใหญ่ และเมื่อเปิดดำเนินการแล้วจะต้องมีการรายงานผลการตรวจสอบกิจการ และสินทรัพย์ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบอย่างน้อยปีละครั้ง นอกเหนือจากนี้แล้ว สาขาที่ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการได้ในเขตอำเภอรอบนอก จะต้องให้การกู้ยืมแก่บุคคลในท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของเงินฝาก และในจำนวนนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของเงินฝาก ต้องให้กู้ยืมเพื่อการเกษตร (นับแต่วันสิ้นงวดการบัญชีเดือน ถัดจากงวดการบัญชีแรกที่สาขาเปิดดำเนินการ) สำหรับระยะที่สอง นับแต่วันสิ้นงวดการบัญชี ๖ เดือนถัดไป จะต้องให้กู้ยืมแก่บุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ในจำนวนนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินฝากต้องให้กู้ยืมเพื่อการเกษตร ก็โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ไปดำเนินการเปิดสาขาในอำเภอรอบนอก ช่วยระดม

ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างกระจุกกระจายในท้องถิ่นที่ห่างไกล นำมารวบรวมไว้กับธนาคาร ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังทางเศรษฐกิจ ที่จะช่วยกระตุ้นให้ท้องถิ่นนั้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น รู้จักการออมทรัพย์ และรู้จักใช้ระบบของธนาคารพาณิชย์ที่มีบริการทางด้านการเงินอย่างกว้างขวาง เป็นการเร่งความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการค้าให้เจริญรุดหน้าทัดเทียมกันในทุกแห่งของประเทศ เป็นการช่วยขจัดปัญหาการอพยพของประชาชนจากท้องถิ่น เข้ามายู่ในเขตที่ได้รับความเจริญแล้วในเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งจะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมติดตามมาเป็นจำนวนมาก และเป็นการช่วยพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาลอีกโสดหนึ่งด้วย

๓.๓ คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่บริหารของสาขานาคารพาณิชย์

นอกเหนือจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้แกธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาของตนในเขตกรุงเทพมหานคร เขตอำเภอเมืองในจังหวัดต่างๆ และสาขาในเขตอำเภอรอบนอก ดังที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่บริหารของสาขานาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ระดับผู้ช่วยสมุหบัญชีสาขาขึ้นไปจนถึงระดับผู้จัดการสาขา โดยจะต้องเสนอชื่อ ประวัติการทำงาน และคุณสมบัติอื่น ๆ ไปให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการแต่งตั้งให้ไปประจำสาขาที่เปิดใหม่ทุกครั้งไป ทั้งนี้ ก็โดยมีวัตถุประสงค์ที่ว่า ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินซึ่งประกอบธุรกิจโดยอาศัยเงินฝากเป็นสำคัญ เจ้าหน้าที่บริหาร จึงควรจะเป็นผู้ที่มีประวัติทางการงานดี และมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะดำเนินงานไปด้วยความรอบคอบ และมีสมรรถภาพเพื่อให้ผู้ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ได้รับความคุ้มครองที่ดี มีความมั่นใจในความมั่นคงของธนาคาร โดยมีระบบการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในตัวเจ้าหน้าที่บริหารของธนาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาตัวบุคคลที่จะได้รับแต่งตั้ง เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. คุณวุฒิทางการศึกษาและความชำนาญงาน^๔

^๔ ธนาคารแห่งประเทศไทย หนังสือที่ ช.ว. ๕๕/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๘ เรื่องคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่บริหารของสาขานาคารพาณิชย์.

๑. สำเร็จประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการบัญชีหรือปริญญาตรี และได้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี หรือ
๒. สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสถานอบรมการธนาคารของสมาคมธนาคารไทย หรือ
๓. สำเร็จประโยคอาชีวศึกษาแผนกพาณิชย์การ และได้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี หรือ
๔. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้น มศ.๓(มัธยม ๖ เดิม) และได้ทำงานในธนาคารพาณิชย์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

ข. ต้องไม่มีตำแหน่งหน้าที่ประจำในกิจการอื่น

อย่างไรก็ตาม ในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริหารของสาขานั้น หากธนาคารพาณิชย์ใดจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริหารจากสาขา ก. ซึ่งไม่อยู่ในข่ายที่ต้องขอความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย แต่เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด มาดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารในสาขา ข. ซึ่งเป็นสาขาที่ได้รับอนุญาตใหม่ และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่บริหารเป็นเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว บุคคลที่ธนาคารพาณิชย์นั้นจะแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่บริหารของสาขา ก. แทนผู้ที่ย้ายไปสาขา ข. ย่อมอยู่ในข่ายที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนด้วย

เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ธนาคารพาณิชย์ในการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่บริหารธนาคารแห่งประเทศไทยควยความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่บริหารนั้นไปได้ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน ในเมื่อบุคคลที่ธนาคารพาณิชย์แต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่บริหารนั้น มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนดที่ใดกล่าวถึงแล้วข้างต้นทั้ง ข้อ ก. และ ข. แล้วจะต้องแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง

จากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ระดมคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่บริหารของสาขาของธนาคารพาณิชย์ โดยคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษาและความชำนาญงานเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกนั้น ก็เพราะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันทางการเงินที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หากธนาคารใดขาดความรับผิดชอบและยิ่งขยายสาขาของตนเองออกไปมากแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถควบคุมได้อย่างทั่วถึงแล้ว เกิดการทุจริตขึ้นในสาขาของธนาคาร หรือไม่สามารรถให้ความปลอดภัยต่อเงินฝากของประชาชนเป็นส่วนรวมแล้ว ความเชื่อถือต่อระบบของธนาคารพาณิชย์ก็จะค่อย ๆ ลดน้อยลง ซึ่งก็ย่อมหมายถึงปริมาณเงินฝากของธนาคารนั้นก็จะเริ่มลดน้อยลงตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จึงมักจะเข้มงวดในการพิจารณารับสมัครพนักงานเข้ามาทำงานด้วย โดยจะพิจารณาถึงคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ :-

๑. ความรู้ (Know How) เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่ธนาคารนำมากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้าทำงานกับธนาคาร เพราะพนักงานของธนาคาร ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้กิจการของธนาคารเจริญรุดหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยแบ่งประเภทความรู้ในนี้นี้ออกเป็น ๓ ประการด้วยกันคือ :-

- (ก) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Know How) โดยจะพิจารณาว่างานใดของธนาคารเหมาะสำหรับความรู้ขนาดไหน เช่นพนักงานนับเงินจำเป็นต้องใช้พนักงานความรู้จบอาชีวศึกษาชั้นสูง พนักงานบัญชีรับจากบัญชีปริญญาตรีทางด้านการบัญชีหรือจบวิชาชีพ ซึ่งนำมาอบรมเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย ก็สามารถดำเนินงานได้
- (ข) ความรู้ทางด้านการบริหาร (Managerial Know How) ในระบบของการดำเนินงานของสาขาธนาคารพาณิชย์ ตำแหน่งของผู้จัดการสาขา หรือพนักงานระดับบริหารในสำนักงานใหญ่ มีหน้าที่ต้องบริหารงานที่มีพนักงานทำงานรวมกันเป็นจำนวนมาก และในขณะเดียวกันหากธนาคารใช้วิธีกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารด้วยแล้ว ความรู้ทางด้านนี้ก็จะเป็นสิ่งจำเป็นในพนักงานเกือบทุกระดับ

